

among minors. Bullying in the current legislation of Ukraine is a form of violence that is being committed in schools by participants in the educational process. This term is international in nature today, embracing a whole range of social, moral, psychological, legal and pedagogical issues. Electronic communication implements a unique informational background, on the basis of which a minor forms a certain worldview about the way and style of life, models of their behavior. For access to electronic media and their use by minors at home and in schools, parents and teachers have a particular responsibility to accomplish such tasks: to maintain a critical attitude towards unjustified violence; use electronic media consciously and selectively; develop ways to limit access of children and adolescents to violence, as demonstrated by electronic media.

Key words: juvenile delinquency, electronic communications, violence, bullying, cyberbullying, electronic media.

УДК 343.148

Г. В. МУЛЯР
О. С. ХОВПУН

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглядається питання розслідування кримінальних правопорушень (злочинів) економічного спрямування із використанням інформаційним технологій. Особлива увага приділяється проведенню досудового розслідування по кримінальним провадженням у максимально швидкий термін, враховуючи специфіку вказаного різновиду злочинів, збір та закріплення усіх необхідних доказів, збереження юридичних властивостей доказів тощо. Розглядаються можливі суб'єкти вчинення злочину (хакери, крєкери, крєкери-вандали, крєкери-жартівники, фрікери) та способи вчинення: «повітряний змій», «з миру по нитці» та інші.

Обґрунтовано необхідність проведення гласних слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, залучення експертів у сфері інформа-

---

© МУЛЯР Галина Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Академії праці, соціальних відносин і туризму

© ХОВПУН Олексій Сергійович – кандидат юридичних наук, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Академії праці, соціальних відносин і туризму

ційних технологій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження та налагодження міжнародного співробітництва з метою притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Ключові слова: доказування, економічна злочинність, розслідування, кримінальне провадження.

Muliar Galyna., Khovpun Oleksii. Peculiarities of economic crimes researches in the field of information technologies

The article describes the investigation of the criminal offenses (crimes) of economic direction with the use of information technologies. Particular attention is paid to conducting a pre-trial investigation as a part of the criminal proceedings as soon as possible, taking into account the specifics of the crime, collecting and consolidating all necessary evidence, preserving the legal properties of evidence, etc. The possible participants of the crime (hackers, crackers, crackers-vandals, crackers-jokers, frikers) and methods of committing a crime: «air kite», «every little bit helps» and others are considered.

The necessity of conducting vowel investigations (search) and secret investigations (search), involvement of the experts in the field of information technologies, application of measures for ensuring criminal proceedings and establishing international cooperation with the aim of bringing the perpetrators to criminal responsibility are established.

Key words: evidence, economic crime, investigation, criminal proceedings.

Розвиток інформаційних технологій уможливив діяльність нових злочинних груп, які вчиняють злочинні діяння економічного характеру. Небезпека вчинення такого різновиду кримінальних правопорушень (злочинів) полягає у тому, що їх виявлення та фіксація — це кропітка праця щодо документування злочинної діяльності, а злочини мають латентний характер. Важливо вказати, що важливим етапом розслідування вказаних злочинів є кваліфікація діяння, яка залежить від факторів, що вплинули. В свою чергу, дослідження суб'єктів максимально необхідно для розуміння методів та способів вчинення злочинів.

Основою даної статті стали праці таких українських учених як А. Бойко, Р. Белкін, С. Кравчук, Д. Письменний, В. Попович, М. Попович, Д. Письменний, Д. Савицький, Л. Удалова, які зробили вагомий внесок у дослідження особливостей розслідування економічних злочинів, пов'язаних із інформаційними технологіями, проведення досудового розслідування

(гласні та негласні слідчі (розшукові) дії, заходи забезпечення кримінального провадження, міжнародне співробітництво тощо) з метою вірного визначення кваліфікації та суб'єктів вчинення вказаного злочину. Незважаючи на це, питання залишається малодослідженим.

Процес розслідування економічних злочинів у сфері інформаційних технологій досить складний та має індивідуальні особливості доказування його окремих елементів. Розвиток інформаційних технологій зумовив зростання вчинення економічних злочинів у цій сфері, з'явилися нові суб'єкти вчинення вказаного різновиду злочинів та нові способи їх реалізації.

Сучасні тенденції розвитку суспільства, формування світового інформаційного простору, розвиток інформаційних технологій, комп'ютеризація потягли настільки серйозні зміни й у самому характері людського буття, що їх перебільшення можна іменувати «інформаційною революцією». А країни «Великої вісімки» у 2000 р. прийняли Хартію глобального інформаційного суспільства (Окінавська хартія). У зв'язку з цим Президент України видав Указ «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні», де йдеться про вдосконалення правового регулювання діяльності суб'єктів інформаційних відносин, виробництва, використання, поширення та зберігання електронної інформаційної продукції, захисту прав на інтелектуальну власність тощо¹.

С. Кравчук стверджує, що економічна злочинність — це злочини, вчинені в економічній сфері з використанням легітимних технічно-облікових, фінансово-облікових та контрольно-управлінських прав і повноважень. Науковець виділяє вісім ознак економічної злочинності: має триваючий характер; характеризується високою латентністю; складається з кримінально-караних діянь суб'єктів господарювання; посягає на порядок управління економікою; вчиняється фізичними особами (це пояснюється тим, що згідно кримінального законодавства суб'єктом злочину може бути лише фізична особа); має

тісний зв'язок із організованою злочинністю, корупцією та тінговою економічною діяльністю; формує напівкримінальний менталітет у громадян держави; спричиняє значні збитки державі, суспільству чи окремим громадянам².

Поняття «економічна злочинність» визначив український кримінолог А. Бойко у своєму дослідженні, який зазначив, що економічна злочинність — складне, синтезоване явище, що має ознаки як організованої, так і економічної злочинності. Під нею необхідно розуміти високоорганізовану та впорядковану систематичну або постійно здійснювану, зазвичай під прикриттям законної, протиправну господарську діяльність, яка спрямована на отримання надприбутків на основі утворення злочинних об'єднань зі складною ієрархічною організаційною структурою та організацією системи корумпованої підтримки і прикриття для забезпечення високої результативності такої діяльності й захисту від соціального контролю³.

Економічні злочини у сфері інформаційних технологій дуже специфічні, що не дозволяє уповноваженим службовим суб'єктам, які їх розслідують, негайно встановити та притягнути до відповідальності особу, яка їх вчинила. Існує потреба в підвищенні рівня освіти осіб, які проводять досудове розслідування економічних злочинів з метою проведення належного розгляду. Важливо вказати, що слідчі, прокурори, слідчий суддя та інші учасники кримінального провадження не володіють необхідними знаннями у сфері інформаційних технологій, навпаки — особи, які вчиняють економічні злочини з використанням інформаційних ресурсів, мають високий рівень знань та практичних навичок застосування у своїй незаконній діяльності.

Методика розслідування — це поетапне застосування органом досудового розслідування усіх необхідних засобів доказування у кримінальному провадженні. Методика повинна містити вказівки щодо проведення розслідування та їх практичне втілення.

Суб'єктами вчинення вказаних правопорушень можуть виступати хакери, якими вважаються особи, які «зламують»

комп'ютерні мережі різними способами (через порт терміналу чи коди електронної пошти). Обравши жертву, хакер спочатку визначає, чи є на сервері прості паролі, на яких принципах побудоване програмне забезпечення, які види має операційна система. Далі хакери обирають методи конспірації своїх дій з метою власної безпеки, щоб під час проникнення в електронну мережу залишитися непоміченим.

Різновидом хакерів-правопорушників являються крєкери, що вчиняють протиправні діяння з корисливою метою або з хуліганських мотивів. Крєкери зламують обчислювальні системи і крадуть інформацію, а при доступі до банківських рахунків чи систем бухгалтерського обліку підприємств – гроші або матеріальні цінності. Крєкери-вандали – це найвідоміша і найменша частина крєкерів, метою яких є моделювання і впровадження в мережу вірусів, злам системи, знищення інформації тощо. В свою чергу, крєкери-жартівники становлять найбезпечнішу частину крєкерів, основна мета яких – популярність, що досягається шляхом зламу комп'ютерних систем і внесення туди різних хуліганських ефектів, що відображають їх нереалізоване почуття гумору.

Фрікери – це особи, які займаються розшифровкою кодів доступу до частот супутникових телевізійних сигналів та сигналів мобільного зв'язку з метою безкоштовного перегляду платних (кодованих) телеканалів, «переадресуванням» мобільних телефонів для їх безоплатного використання. Ще однією категорією суб'єктів вчинення злочинів є кардери, які крадуть кошти з чужих кредитних карток. Кардер, визначивши номер того чи іншого власника кредитної картки, може замовити за цими картками товари телефоном або через комп'ютерну мережу, до них можна віднести і виготовлення чи підробку фальшивих кредитних карток⁴.

Більшість економічних злочинів із застосуванням інформаційних технологій вчиняються за допомогою різноманітних платіжних засобів, таких як засоби безготівкових розрахунків та пластикові картки. Досить поширеним способом вчинення злочину за допомогою пластикових карток є завищене зняття

грошових коштів, зловживаючи довірою або шляхом обману особами, які надають послуги. Способами вчинення вказаного різновиду злочинів є підробка кредитних карток, виготовлення зовсім нових пластикових карток та крадіжка пластикових карток. Кожний із вказаних способів має свої індивідуальні особливості вчинення: підробка здійснюється шляхом зрізання букв, цифр, приклеювання нових символів або підробка документів, що посвідчують особу; виготовлення нової картки можливе за умови підготовленої пластмасової заготовки картки та нанесення на нього тексту та знаків; крадіжка вчиняється з метою подальшого використання пластикових карток у незаконних цілях.

Правильно кваліфікувати дії зловмисників досить важливо, оскільки незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками кваліфікують за ст. 200 КК України; у разі викрадення пластикових карток за ст. 185 КК України; шахрайські дії, пов'язані із заволодінням грошовими коштами шляхом обману або зловживання довірою за ст. 190 КК України; підроблення, вчинене службовою особою кваліфікують за ст. 366 КК України; несанкціоновані програмні маніпуляції щодо проникнення до електронних систем підпадають під ст. 361 КК України; несанкціоновані дії особи з інформацією, яка обробляється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї кваліфікуються за ст. 362 КК України; створення з метою використання, розповсюдження або збуту програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут — ст. 361¹ КК України; несанкціонований збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних механізмах, автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації визначається як злочин, передбачений ст. 361² КК України; d в свою чергу, порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних механізмів, автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту

інформації, що в ній обробляється кваліфікують за ст. 363 КК України. Зазначений перелік може доповнюватись в залежності від особливостей вчиненого діяння⁵.

За даними інтернет-видань, хакери і крєкери тих чи інших країн об'єднані в регіональні групи, мають свої електронні засоби інформації (газети, журнали, електронні дошки об'яв). Вони проводять електронні конференції, мають власний термінологічний та жаргонний словник, який виконує функції уніфікованого апарату при їх спілкуванні. Цей словник постійно поповнюється і поширюється за допомогою комп'ютерних бюлетенів, що містять усі необхідні відомості для підвищення майстерності хакерів-початківців щодо методик проникнення в конкретні системи і способи зламу електронних систем захисту. Регіональні хакери і крєкери тісно співпрацюють зі своїми колегами з інших країн, обмінюються між собою досвідом, широко використовуючи для цього канали глобальних телекомунікаційних мереж.

Доцільно розглянути способи вчинення економічних злочинів із використанням інформаційних технологій та зупинитися на розгляді більш цікавих. До таких варіантів можна віднести спосіб «повітряний змій» та «з миру по нитці». Процедура вчинення способу «повітряний змій» зводиться до того, що зловмисник шляхом програмних маніпуляцій чи підкупу працівника банку отримують коди доступу до банківської мережі та намагаються утворити фіктивну безготівку, відкриваючи два або більше рахунків у різних банківських установах. Призначення платежів найчастіше проходить за надані консалтингові, матеріальні чи інтелектуальні послуги. Зловмисники мають зайти у банківську платіжну систему та здійснювати переказ грошових коштів з одного рахунку на інший зі збільшенням суми транзакцій, а після отримання необхідної суми, останні видаляють сліди (інформацію) про проведені ними операції.

Спосіб «з миру по нитці» характеризує спосіб вчинення такого злочину у формі привласнення коштів з рахунків клієнтів банку. Зловмисник підшукує клієнта у якого на рахунках перебуває чималий залишок грошових коштів та перераховує з

таких рахунків невеликі суми на свій рахунок чи спеціально відкритий рахунок підставної особи. Суб'єктами вказаного різновиду злочинів можуть виступати як працівники фінансових установ, так і особи, які заволоділи інформацією про рахунки клієнта⁶.

Необхідним та фактично першочерговим етапом розслідування, після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, є складання плану гласних та негласних слідчих (розшукових) дій. План повинен бути розгорнутим та містити можливі версії розвитку розслідування, важливим аспектом є зазначити в плані слідчих дій перелік не тільки гласних та негласних дій, але й заходи забезпечення кримінального провадження тощо. План слідчих дій допомагає в організації процесу розслідування, поетапному проведенню дій, необхідних для встановлення винних осіб та притягнення останніх до кримінальної відповідальності.

У випадку, коли план намічений та визначений хід розслідування, слідчому/прокурору слід зрозуміти, з якою категорією правопорушників він має справу, та визначитись із складовими частинами економічного злочину у сфері інформаційних технологій. Саму у плані досудового розслідування буде міститись інформація про вид дії та строки її проведення.

Усі слідчі (розшукові) дії проводяться лише за наявності підстав: правова підстава – це сукупність передбачених кримінальним процесуальним законом умов, що дають право слідчому, прокурору, суду проводити ту чи іншу слідчу дію; фактична підстава – наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення мети слідчої (розшукової) дії. Слідча дія повинна проводитися у встановленій кримінальній процесуальній формі лише належним суб'єктом, саме це забезпечує отримання під час її проведення допустимих доказів⁷. Залежно від необхідності та зібраних доказів під час розслідування слідчий/прокурор приймає рішення про проведення слідчих дій (допит, огляд, обшук тощо). Доцільно проводити слідчі дії у зазначеному різновиді злочинів, які допоможуть швидко, всебічно та об'єктивно зібрати докази. Серед таких дій важливе

місце займають допити потерпілих осіб та свідків щодо обставин справи; та обшук, оскільки допоможе вилучити речі, документи, які в подальшому будуть визнані речовими доказами у кримінальному провадженні.

Різновидом процесуальних дій, які проводяться з метою отримання доказів у кримінальному провадженні є негласні слідчі (розшукові) дії. Умови проведення негласних слідчих (розшукових) дій якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Проводити вказані дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України⁸. Досить поширеними негласними діями у розслідуванні злочинів економічного спрямування, пов'язаних з інформаційними технологіями, є аудіо-, відеоконтроль особи; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; спостереження за особою, річчю або місцем; моніторинг банківських рахунків; аудіо- відео контроль місця.

Безпосереднє використання результатів негласних дій передбачає собою практичну реалізацію суб'єктом кримінального провадження задумів щодо намічених шляхів їх використання, зокрема під час проведення слідчих дій та негласних дій, прийняття на їх підставі процесуальних рішень. Наявність у прокурора, слідчого вмінь і навичок визначення найбільш ефективних шляхів використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні та належного процесуального оформлення цієї діяльності є запорукою не лише забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування злочинів, але й недопущення порушень чинного законодавства слідчими та співробітниками оперативних підрозділів під час досудового розслідування⁹.

Під час досудового розслідування може виникнути питання щодо отримання доступу до речей та документів – а такому випадку доцільно провести тимчасовий доступ. Відповідно до ст. 159 КПК України, тимчасовий доступ до речей і документів полягає в наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої перебувають такі речі й документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та, у разі прийняття відповідного рішення слідчим суддею, судом, вилучити їх (здійснити їх виїмку)¹⁰. Якщо сторона кримінального провадження, яка звернулася з клопотанням, доведе наявність достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, клопотання може бути розглянуто слідчим суддею без виклику особи, у володінні якої вони перебували¹¹.

Уповноваженим службовим особам, які проводять досудове розслідування або приймають в ньому участі необхідно отримувати нові та оновлювати старі знання щодо особливостей розслідування економічних злочинів із застосуванням комп'ютерних технологій. Формою отримання таких знань є залучення експертів до проведення розслідування та призначення відповідних експертиз.

Специфіка вказаного виду злочину передбачає застосування міжнародного співробітництва як різновиду співпраці органів, які проводять досудове розслідування в інших країнах. Міжнародним співробітництвом під час кримінального провадження полягає у житті необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків¹². Міжнародне співробітництво може проявлятися у формі надсилання запитів та отримання інформації на них (відповідей); проведення процесуальних дій на іншій території за доручення.

Ми бачимо, що для успішної боротьби з економічною злочинністю у сфері інформаційних технологій необхідно не тіль-

ки знати закони і численні підзаконні правові акти, оперативну та слідчу роботу, методи аналізу причин злочинності тощо, а й розбиратися у банківській справі, фінансах, бухгалтерському обліку та інших видах економічної діяльності, пов'язаних із цивільним оборотом речей, прав, дій. Адже економічна злочинність є економіко-правовим явищем. А особи, що вчиняють такі злочини, використовують легітимні фінансові й інформаційні технології та форми фінансово-господарської діяльності, небезпідставно покладаючись при цьому на недостатню підготовку в цих питаннях представників правоохоронних органів¹³.

Економічна злочинність — це високоорганізована та впорядкована, систематична або постійно здійснювана, зазвичай під прикриттям законної, протиправної господарської діяльності, яка спрямована на отримання надприбутків на основі утворення злочинних об'єднань зі складною ієрархічною організаційною структурою та організацією системи корумпованої підтримки і прикриття для забезпечення високої результативності такої діяльності й захисту від соціального контролю. Різновидом кримінальних правопорушень (злочинів) економічного спрямування є злочини із застосуванням комп'ютерних технологій. Останні мають особливих суб'єктів вчинення та способи. Більшість економічних злочинів із застосуванням інформаційних технологій вчиняються за допомогою різноманітних платіжних засобів, таких як засоби безготівкових розрахунків та пластикові картки.

Процес доказування становить собою шлях відтворення реальної картини події кримінального правопорушення, з'ясування її сутності та вироблення на підставі цього відповідних процесуальних рішень. Налагодження механізму розслідування такого різновиду злочинів: складення розгорнутого плану слідчих дій; проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій; залучення експертів у сфері інформаційних технологій, налагодження міжнародного співробітництва тощо.

Можемо зазначити, що виявлення та розслідування економічних злочинів у сфері інформаційних технологій становить

систему поетапно проведених заходів, передбачених кримінально-процесуальним законодавством. Необхідним є проведення дій щодо виявлення, документування та притягнення до відповідальності зловмисників.

1. Бачинський Т.В., Радейко Р.І., Харитонова О.І. та ін. Основи ІТ-права: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 208 с. 2. Бойко А. М. Теорія детермінації економічної злочинності в Україні в умовах переходу до ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.08 / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків, 2009. 40 с. 3. Кравчук С. Й. Економічна злочинність в Україні. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/116-ekonomichna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html> 4. Попович В.М., Попович М.В. Проблеми розслідування економічних злочинів: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 352 с. 5. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 18 лютого 2016 року. Київ: Алерта, 2016. 202 с. 6. Попович В.М., Попович М.В. Проблеми розслідування економічних злочинів: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 352 с. 7. Удалова Л.Д., Письменний Д.П., Азаров Ю.І. та ін. Теорія судових доказів в питаннях та відповідях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 104 с. 8. Там само. 9. Кудінов С.С., Шехавцов Р.М., Дроздов О.М., Гриненко С.О. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч.-практ. посіб. 3-є вид., розшир. й доповн. Харків: Оберіг, 2018. 540 с. 10. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 6 липня 2018 року. Харків: Право, 2018. 366 с. 11. Удалова Л.Д., Савицький Д.О., Рожнова В.В., Ільєва Т.Г. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 176 с. 12. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 6 липня 2018 року. Харків: Право, 2018. 366 с. 13. Попович В.М., Попович М.В. Проблеми розслідування економічних злочинів: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 352 с.

Muliar Galyna, Khovpun Oleksii. Peculiarities of economic crimes researches in the field of information technologies

The article describes the investigation of the criminal offenses (crimes) of economic direction with the use of information technologies. Particular attention is paid to conducting a pre-trial investigation as a part of the criminal proceedings as soon as possible, taking into account the specifics of the crime, collecting and consolidating all necessary evidence, preserving the legal properties of evidence, etc. The possible participants of the crime (hackers,

crackers, crackers-vandals, crackers-jokers, frikers) and methods of committing a crime: «air kite», «every little bit helps» and others are considered.

The necessity of conducting vowel investigations (search) and secret investigations (search), involvement of the experts in the field of information technologies, application of measures for ensuring criminal proceedings and establishing international cooperation with the aim of bringing the perpetrators to criminal responsibility are established.

The article also examines the peculiarities of the mechanism of the process of proof in economic crimes, the method of investigation and conducting of silent and vowel investigations (searches), measures for ensuring criminal proceedings, conducting international cooperation. This is due to the fact that economic crime is highly organized and orderly, systematic or constantly carried out, usually under the cover of legal, illegal economic activity, aimed at obtaining super profits on the basis of the formation of criminal organizations with a complex hierarchical organizational structure and organization of the system of corrupt support and cover to ensure the high effectiveness of such activities and protection against social control etc.

Particular attention is paid to considering ways to commit these crimes, determining the correct qualification and understanding the type of entity that performs such a specific type of crime.

The detection and investigation of economic crimes in the field of information technology is a system of phased implementation of the measures provided for in the criminal procedural law. Action is needed to detect, document, and prosecute the intruders.

According to the results of the research, it was found that in order to successfully combat economic crime in the field of information technologies, it is necessary not only to know laws and numerous sub-legal acts, operational and investigative work, methods for analyzing the causes of crime, etc., but also to understand the banking, finance, accounting and other types of economic activity related to civil turnover of things, rights, actions. After all, economic crime is an economic and legal phenomenon. And those who commit such crimes use legitimate financial and information technologies and forms of financial and economic activity without relying on the lack of training on these issues by law enforcement officials.

Key words: evidence, economic crime, investigation, criminal proceedings.